

Szó-és kifejezésjegyzék

- absolvál – felment
 acceptál – elfogad, befogad, kap
 actor – felperes
 acutus – szigorú, kemény, talpraesett (ember)
 adjudicál – odaítél
 adjutánt – segédtsízt
 administrál – intéz, kezel, véghezvisz
 admittál – bebocsát, elfogad, átenged
 admoniál – figyelmeztet
 aequalis divisio non conturbat fratres – az egyenlő elosztás nem lehet viszály oka a testvérek között
 aestimo rem esse magni momenti – az ügyet nagy jelentőségűnek tartom
 alia res – más dolog (ügy)
 alioquin – máskülönben, egyébként
 alit – sejt, vél
 Alma Mater – „tápláló anya” (az egyetem régi diákos neve)
 általag – kis hordófajta (10-70 l)
 altius – magasabb
 alumnus – ösztöndíjas diák, nevelt
 amittál – elveszít
 amoveál – eltávolít, elmozdít
 anatomicum collegium – bonctani előadás
 ancilla – szolgálóleány
 annuentia – jóváhagyás, beleegyezés
 anyai tercium – anyai harmadrész (örökség)
 Appellatium – vmely épület imaterme
 approbál – jóváhagy, elfogad
 aprószentek napja – dec. 28.
 arceál – tilt, meggátol, bekerít
 arendátor – bérlő
 arestál – elfog, fogságba vet
 arestum – fogság, börtön
 armada – hadsereg
 armata manu – fegyveres kézzel, felfegyverkezve
 armistitium – fegyverszünet
 arnaut – zsoldos katona, darabont
 arnold l. arnaut
 áros emberek – kereskedők
 articulatum – pontról pontra, cikkelyenként, világosan
 articulus – cikkely, törvény-cikk
 artilleria – tüzérség
 assecurál – biztosít
 assecuratoria – biztosító levél, biztonságot szavatoló irat
 assessor – ülnök, bírótárs
 átalag l. átlag
 auditorium – előadóterem, tanulóterem
 auditur – hallszik
 autoritás l. autoritás
 autoritás – tekintély, hatáskör felhatalmazás.
 bakacsin – fekete kelmefajta
 bákasélyem – selyemfonalfajta
 bakkapocs – nagy kapocs, mellkapocsfajta
 bavarus – bajor
 bég – török főtiszt
 beglerbég – vezíri rangban levő török főhivatalnok
 bék l. bég
 benecontentus – megelégedett
 bloquádál – ostromzár alá vesz
 boier – román nemes (Erdélyben: szabados)
 bokor – egypár
 bolt – boltozatos helyiség, pince
 bonumok – javak, értékek
 botanica – növénytan
 brigadéros – dandárparancsnok

budulás l. felbolydulás
 buier l. boier
 bursa – ösztöndíj
 bursalis gazda – diákszállás
 gondnoka

 calastoroni l. clastrom
 calculus – kő
 camaraispán – kincstári pénz-
 váltó vezetője
 campimarsallus – tábornagy,
 katonai főparancsnok
 cancellárius – a (fejedelmi)
 kancellária vezetője
 candidál – jelöl
 capitulatio – fegyverletétel,
 megadás
 cáprág – lőtakaró (pokróc)
 captalan l. káptalan
 casus – eset
 catalogus – nyilvántartás,
 névsor
 cathogorice – határozottan
 causa – ügy, ok
 cavillál – kibúvót keres, fon-
 dorkodik
 cedál –(át)enged, átad
 celebrál – szertartást végbe-
 visz, ünnepet megül
 cementes – az arany és ezüst
 kiválasztását végző, ill. fi-
 nomsági fokát megállapító
 mester, az aranybeváltó ka-
 mara vezetője
 centumpaterek – százférfiak,
 százemberek (a városi lakos-
 ság képviselői)
 centumvirátus l. centumpate-
 rek
 ceremonia – szertartás
 cham l. kán
 chirurgus – seborvos, sebész
 cinterem – temetőkert
 circa – körül, mellett, körül-
 belül
 circa finem... – (...hó)
 vége felé
 circál l. cirkál
 circiter – körülbelül
 circumstantia – körülmény
 cirkál – felvigyáz, őrködik

 cittrin – féldrágakő
 clastrom – kolostor, szerzete-
 si rendház
 climacter – évforduló
 collatio – adomány, vendég-
 ség, gyűjtés
 collegium – középfokú és fő-
 iskolai tanintézmény
 commendans – parancsnok
 commendatus – ajánlásra
 méltó, ajánlható
 commendéroz, commenderoz
 – vezényel, kivezényel
 commendirozó generális –
 parancsnokló tábornok
 commendo, commendio – ve-
 zénylet
 commissarius – biztos
 comissio – parancs; megbíza-
 tás
 compactor – könyvkötő
 compania – század (katonai
 egység)
 compareál – megjelenik
 complementom – tisztelet-
 adás, meghajlás
 concernál – vmit illet, vmire
 vonatkozik
 concludál – határoz, bevégez
 conditio – feltétel, állapot
 confederatio – kapcsolat, szö-
 vetkezés
 conferál – juttat, odaad
 confirmál – megerősít
 confluál – összegyűl, összetó-
 dul
 conjungál – egyesül, összevon
 connumeratio – összeszámlá-
 lás
 conumerator – összeszámláló
 consensus – beleegyezés,
 egyetértés, hozzájárulás
 consentiál – beleegyezik
 considerál – tekintetbe vesz,
 meggondol
 constál – kitűnik, kitetszik
 consuetudo – régi szokás
 contendál – vetélkedik
 contentál – kielégít
 contentus – elégedett

contestál – tanúsít, megmutat, óvást emel	desistio – elhagyás, megszünetés
continentia – tartalom	dezma, dézsma – a termés után járó tized
continuuskodik – vhol tartózkodik	diabetes – cukorbetegség
contractus – egyezmény	diligenter – szorgalmasan
contradicál – ellentmond	directio – útmutatás, igazgatás
contrahál – szerződik, összevon	director – a városi jogügyek igazgatója, ügyész
contrarium – ellenkező tett	disciplina – fegyelem, szaktudomány
contributarius, contributaria – adó alá eső, adófizető	discursus – tárgyalás, beszéd, beszélgetés
convent – a közjegyzőség szerepét betöltő hiteleshely, hiteleshelyi levélkereső, levéltáros	discussio – vita
conventséget viselt ember – a reformáció után levéltárosi szerepet betöltő világi férfi	discutiál – megtárgyal, megvitat
convocál – összehív	disponál – rendelkezik, elrendez
convocatio – összehívás	dispositio – rendelkezés, intézkedés
convulsio – összezsugorodás	disputál – vitat
corrumpál – megveszteget	disputatio – tudományos kérdések nyilvános vitája, értekezés
cubulus l. köböl	dissipál – szétszór, elszéleszt
cultus – szertartás	disturbium – zűrzavar
curator l. kurátor	divertál – elvisz v. hová
custodia – őrizet	divízió, divisio – osztzkodás
dali – délceg	divisor, divisor – osztóbíró (hagyatékok esetében)
darabont – gyalog, fizetett katona, fegyveres őr	doctor theologiae – hittudományi doktor
decimii Augusti – aug. 10.	dolmány – zsinóros zubbony
dedicío – helység feladása, megadása	donatio – adomány
defraudál – megcsal	drabant l. darabont
degradál – rangjától megfoszt, lefokoz	dragon, drágány l. dragonyos
deliberatio – határozat, döntés	dragonyos – karabéllyal v. rövid szuronyos puskával felfegyverzett lovas
delineál – kijelöl, felvázol	dukát – arany pénzérmefajta
denarius l. dénár	duplet – talmi arany v. ezüst
dénár – a magyar forint 1/100-át érő váltópénz	durál – tart (időben)
denegál – megtagad	dürückölő – ványoló
denunciál – kinyilvánít, nyilvánosságra hoz, hírül ad	eclipsis – fogyatkozás
deponál – letesz, megsemmisít	együld – ugyanakkor, azonnal egy alkalommal
depositum – letét	ejtél – űrmérték, a veder (8, 10 l) nyolcadrésze
	eldividál – eloszt

elemozsina – alamizsna, adakozás (leginkább eleség formájában)
 elmulat – elmulaszt
 emolumentum – előmenetel, haszon
 eodem anno – ugyanabban az évben
 eo momento – azonnal, abban a pillanatban
 Ermel (Armél) – ruhaujj
 eruditio – tanultság, a tudományok ismerete
 estimál – felbecsül
 estimatio – értékmegállapítás
 evocál – perbe hív
 exactio – számvétel
 exactor – adószedő
 examen – vizsga
 examinál – vizsgáztat, kihallgat
 excipiál – fogad (vkit)
 excurrál – kiüt, kifut
 excursio – fegyveres kiütés, kivonulás
 executio – erőszak, végrehajtás
 executor – végrehajtó
 exequál – behajt, végrehajt
 exigál – beszéd, behajt
 exitus – vég, kiadás
 exmissio – kiküldés
 expediál – kiküld, kibocsát
 experiál – tapasztal, kipróbál
 experientia – kísérlet, tapasztalat
 extál – létezik, megvan, jelen van

 factiositás – pártütés
 facultas medica – orvosi kar
 fajlandis – finom angol posztó
 falka – néhány darab, kisebb távolság
 falkon – ágyúfajta (olasz falcone)
 falyka l. falka
 farahó – fáraó
 fassio – vallomás, tanúságtétel

 fateál – vallomást tesz
 felbolydulás – felzajdulás, kavarodás
 felesen, fölösen – számosan
 felhányat – felrobbant
 feria – szünidő
 fertály – 1. (város)negyed
 2. a gabonamérő negyede
 finaliter – végül, véglegesen
 fiscalis director – közügyek igazgatója
 florenus l. forint
 font – súlymérték: kb. 1/2 kg
 forint – 100 dénár, ill. 50 krajcár
 frigy – szövetség
 fundamentum – alap
 fundatio – alapítvány

 galon – arannyal v. ezüsttel átszótt szalag, rojt, paszomány
 gamaho – drágakő
 garas – 3 krajcárral, ill. 5, 6 dénárral egyenlő értékű váltópénz
 gebe l. Giebel
 Gergelv pápa napja – márc. 12.
 Giebel (német) – oromfal
 gira – középkori súlymérték (megfelel 240 g-nak)
 gonorrhoea – szifilisz, vérbaj
 gradus – tanulmányi fokozat
 grassál – dühöng, féktelenkedik
 gratia – kegyelem
 gressál l. grassál
 grossus l. garas
 gubernátor – kormányzó
 gubernium – kormányzat, fő-kormányszéki 1690 és 1848 között Erdély legfőbb kormányzati szerve
 gyepű – határ, mezsgye

 habitus – ruházat, magatartás
 hán l. kán
 háromságos – nem unitárius vallású

hentelér – céhen kívüli mé-
 száros
 historicus – történetíró
 hoc addit – ezt adja hozzá
 hópénz – zsoldos katonák
 havi fizetése
 hopmester – udvarmester
 hora matutina – kora reggeli
 óra, hajnal
 hora pomeridiana – délutáni
 óra
 hóstátok – a város falakon
 kívüli részei
 hostilitás – ellenséges maga-
 tartás
 hostiliter – ellenségesen
 hitlevél – esküvel megerősí-
 tett hivatalos kötelezvény v.
 megbízólevél

 id est – azaz
 illegitime – törvényellenesen,
 szabálytalanul
 illuminatio – megvilágítás
 illustrissimus – híres, jeles
 impediál – akadályoz
 imponál – kiró, kiszab, meg-
 hagy
 impositio – meghagyás, adó-
 kivetés
 improbál – nem javall, hely-
 telenít
 incitál – izgat
 includál – belefoglal, belezár
 inctus (in causam attractus) –
 alperes
 in derogamen – korlátozásá-
 ra, megszorítására (vkinek)
 indifferenter – különbség, vá-
 logatás nélkül
 infestál – zaklat, ellenséges
 magatartást tanúsít
 in genere – általában
 ingyen sem – egyáltalán nem,
 távolról sem, legkevesbé
 sem
 inobediens – engedetlen, szó-
 fogadatlan
 in perpetuum – örök időkre,
 állandóan

in privato confidenter – ma-
 gánügyben bizalmasan
 inquirál – vizsgálatot tart,
 nyomoz
 inquisitio – vizsgálat, valla-
 tás
 in rei veritatem – a valóság-
 nak megfelelően
 inserál – belefoglal, besorol,
 bevezet
 inspector – felügyelő, tiszt-
 tartó, gondnok
 instál – kérelmez
 instantia – könyörgés, kére-
 lem, kérvény
 instellál, installál – beiktat
 instructio – utasítás
 insuper – annak felette
 insurrectio – felkelés, lázadás
 intercedál – közbenjár
 intercessio – közbenjárás
 interveniál – közbejön, köz-
 belép
 intimatio – értesítés, tudósí-
 tás
 introducál – bevezet, beiktat
 invasio – támadás
 iottadon – ott, azon a helyen
 iskatulya – doboz
 ispotál[y] – kórház, szegény-
 ház, aggmenház
 ispotálmester – kórház, sze-
 gényház, aggmenház gond-
 noka
 isputály l. ispotály
 item, ittem – ugyanúgy, is-
 mét, hasonlóképpen
 iterato – ismételtten

 jámbor – becsületes, hibát-
 lan, nem bűnrészes
 jancsár l. janicsár
 janicsár – gyalogos török
 zsoldos katona
 japonika, japonyika – házi-
 kabát
 jargal – nyargal
 jobbatya – nagyapa
 juris professor – jogtudós
 jus – jog(tudomány)

jus doctorale – doktori vizsgadíj

kaftán – török díszköntös

kalastrom l. clastrom

kalika – kaloda

kamuka – finom damasztféle

kán – tatár uralkodó

káptalan – kanonokok testülete, hiteleshelyi levéltáros (a reformáció után)

karmazsin, karmazin – haragosvörös

kártácska – hirdetés, meghívó

kazármáta – kaszárnya, lakanya

kéneső – higany

kisznicer – külföldi posztófajta

klastrom l. clastrom

kost – élelem

köböl – űrmérték bor és gabona mérésére

krajcár – a forint váltópénze: 50 krajcár egy magyar forint

kurátor – gondnok (a protestáns egyházakban)

kurtán, kurtány – havaselvi udvari katona

lat – súlymérték: a font 1/32 része

laus Deo semper – dicsőség mindig Istennek

legatio – küldetés, követség

legátus – követ, küldött

légely, légel – vízhordásra használt fahordócska

leitman l. leutnant

lektor – városi iskola tanítója

leutnant – hadnagy

liber – könyv

litteratus – iskolázott személy, deák

locumtenens – helytartó

lódíng – puskaportartó lott l. lat

maga – noha

marca – mint súlymérték egyenlő 240 g-mal

markába szakad – semmivé lesz, abbamarad

markotány, markotányos – a táborozó katonákat kísérő és azoknak élelmiszert árusító férfi v. nő

medica facultas – orvosi kar

medicina – orvostudomány

medicus – orvos

megcircular – felderít

megdiscutiál l. discutiál

megerieszt – kibont (zászlót)

meggyek – mit tegyek

megmustrál – megszemlél (katonailag)

mélyföld l. mérföld

memoriale – emlékeztető feljegyzés

mendikáns – kolduló (diák)

mensis – hónap

mentest – késedelem nélkül, tüstént, azonnal

mérföld – 8353,6 m (az erdélyi mérföld egyenlő volt 5500 méterrel)

mérgező mirigy – pestis, járványos betegség

mester l. scholamester

metropolis – főváros

militia – katonaság

misericordia – kegyelem, irgalom

modo in posterum et in perpetuum – később és állandóan

morál – időzik, várakozik

mordáltság – kegyetlenség

mulat – időzik

munitio – lőszer, hadi felszerelés

murza – tatár főtiszt

muskatélyos, muskoteros l. muskétás

- muskéta, muskotel – a XVI. sz.-tól használt állványos puska
 muskétás – állványra helyezhető kanócos puskával felszerelt katona
 Musterschreiber – írnok, kalligráfus
- náadorispán – a rendi Magyarországon a király után a legnagyobb közjogi méltóság
 natio – nemzet
 NB. – nota bene: jól jegyezd meg!
 nehezék I. uncia
 nittra – matring
 notába incurrált – hűtlenségbe esett
 notárius – jegyző
 nyavalya – betegség
 nyuszt – menyétféle erdei ragadozó emlős, amelynek prémje nagyon keresett volt
- ob defensionem nostri – védelmünkre, oltalmunkra
 oberstleitman I. Oberstleutnant
 Oberstleutnant – alezredes
 Oberstwachmeister – őrnagy
 obester – ezredes
 obsidio – ostromzár
 occupál – elfoglal
 octavalis terminus – a nyolcados törvényszék tartásának időszaka
 oculare – a helyszínen meggyőződve
 officium – tisztség
 oldaloz – vonakodik
 omen – a jövőre mutató jel
 Omne regnum in se divisum desolabitur – Minden önmagával meghasonlott birodalom széthull
 operatio – hadművelet
- opponál – értekezést bírál, ellentmond, szembeszáll
 oppressio – elnyomás
 oratio – szónoklat, beszéd
 oratoria – szónoklattan
 ordinantia – rend, rendszabály
 ordinarie – rendszerint
 ortálymondó – ítéletmondó
 öl – régi hosszmérték, kb. 1,9 m
- pacífice – késen
 palatinus – náadorispán
 palota – nagyobb terem, ebédlő
 parentál – gyászbeszédet mond, elbúcsúztat
 pasa – török főtiszt
 pater– (felszentelt) szerzetesanya
 patientia – türelem
 patronus– pártfogó, védelmező
 patyolat – finom fehér lenvászon
 pellengér – rendszerint a város piacán álló oszlop, nyilvános megszegyenyítésre ítélt bűnösök kikötésére
 peragál – végbevisz
 per accordam – megegyezés szerint
 perengér, perlengér I. pellen-gér
 periculum est intromittendi – veszedelmes beengedni
 per omnia – minden részében, minden tekintetben
 perorál – szónokol, előadást tart
 perpendál – megvizsgál, megfontol
 perpetuus haeres – általános örökös
 personalis insurrectio – személy szerinti felkelés, hadba vonulás
 personatus ember – tekintélyes ember

pfont 1. font	privilegium – kiváltság
pharmacia – gyógyszerfélék tartására szolgáló láda	procedál – vmiben eljár
pincetok – borosüvegeknek való rekeszes kosár	procurator – ügyvéd, meghatalmazott
pizeta – nehezék, súlymérték, a márka 1/50 része	producál – előad, bemutat
planta – csemete, növény	proficiál – előremegy
plebánus, plébános – a plébánia élén álló lelkész	prófosz – börtönfelügyelő
podagra – köszvény	prohibeál – eltilt, visszatart
poena – büntetés	pro memoria – emlékeztetőül
poesis – költészet	promotio – tudományos fokozat odaítélése, előléptetés
pogány pénz – keleti (török) arany	promulgál – közhírré tesz, kihirdet
politia – törvény, államrend, kormányzás	pronunciál – hirdet, kijelent
poltura, poltra – 1,5 krajcár értékű ezüstpénz	proponál – javasol, előterjeszt
porkoláb – börtönőr	propositio, propositum – előterjesztés, javaslat
porta – 1. kapu; 2. a török szultán udvara	prospiciál – gondot visel, megszemlél
porta tritimpnalis – diadalkapu	protestál – tiltakozik
portio – a katonának járó napi élelemadag, hadiadó	protocollum – jegyzőkönyv
portus – kikötő, sóátvevő hivatal	proventus – jövedelem, bevétel
possideál – bír, birtokol	provideál – gondoskodik
posta – hírvivő, rendszeresen közlekedő utasszállító kocsi	providentia – gondviselés
posterium – utó-, hátvéd	provisio – gondoskodás, ellátás, élelem
potura 1. poltura	publice – nyilvánosan
practica – meg nem engedett ténykedés	quantum – mennyiség (adóból)
praecipue – főképpen	quartaház – a termelvények tizedéből a plébánost illető negyed (quarta) elszámolási helye
praeda – zsákmány	quartás – a papi negyedet begyűjtő (tisztségviselő)
praedicator – protestáns lelkész, igehirdető	quartély – szállás
praefectus – főnök, előljáró	rácok – általában gyalogos katonák (nemzetiségüktől függetlenül)
praeficiál – élre állít, előljáróvá tesz, tisztségre emel	ratio – ok, érv
praemissa – előzmény	rebellio – zűrzavar, felkelés, lázadás
praescribál – előír	rebellis – lázadó
praesidiarius – várórzó, fegyveres	recolligál – összeszed, összegyűjt
praesidium, presidium – elnökség, katonai őrőség, fegyveresek	rector – kollégium v. más iskola igazgatója
praetextus – ürügy	referál – jelent, elmond

registrator – irattáros
 regestrum – jegyzék
 regiment – ezred
 regnál – uralkodik
 re ipsa – a tényt illetően, a dolog érdemében
 religiosus – vallásos
 remittál – visszaad, visszabocsát
 renunciál – lemond, elbocsát
 repellál – visszautasít
 replicál – válaszol
 report – hír, jelentés
 reportál – hírül ad, jelent
 resignál – visszaad, leköszön
 resolutio – határozat, elhatározás
 resolvál – határoz, válaszol
 restauráltat – helyreállítat
 reversionál(is) – hitlevél, kötelezvény
 richtmeszter (Rittmeister) – lovaskapitány
 rókamál – rókamell
 rotunde – kereken, egyszerűen

 sacc-fizetés l. sarc-adó
 saccol – a hadisarc összegében megegyezik
 sáfárpolgár – a város gazdasági ügyintézője
 salutál – üdvözl, köszönt
 salutatio – üdvözlés, köszöntés
 saphilos – zafir (drágakő)
 sarc-adó, sarc-summa – hadisarc, váltságdíj, jóvátétel
 scalpellus – bonckés
 schofium l. skófium
 schola – iskola
 scholamester – tanító, iskola-mester
 scisio – szakadás
 secretarius – titkár
 secta – szekta, el nem ismert vallásfelekezet
 securitás – biztonság, oltalom
 securitatis causa – biztonság okáért
 selyemmarha – selyemholmi
 sententia – ítélet

seorsim et singillatim – külön és egyenként
 serbírótság – a polgárok készíttette sör minőségét ellenőrző tisztség
 serio – komolyan
 servál – szolgál
 servilis – szolgálai, szolgálatkész
 simpliciter – egyszerűen
 sing – hossz mérték, mintegy 62cm
 singuli – egymagában
 skarlát mente – bíborvörös színű mente
 skófium – hímzésre használt arany- v. ezüstszál
 solemniter, solenniter – ünnepélyesen
 sollicitál – sürget, szorgalmaz
 sonál – hangzik
 specialiter – különösen
 specificál – jegyzékbe vesz, kimutat, megnevez
 stilo novo – új naptár szerint
 stilo vetere – régi naptár szerint
 strásamester – őrmester
 strázsa – őrség
 strimf – harisnya
 submissive – alázatosan
 subscribál – aláír
 subsistál – tartózkodik, létezik, megállapodik
 substitutus – (vmilyen tisztségbe) helyettesként rendelt, helyettes
 succedál – következik, helyébe lép
 successor – örökös, utód, lezármazott
 succombál – gyengül, megadja magát
 suffragium – szavazat
 superveniál – hirtelen megérkezik, meglep
 supplicatio – könyörgés, kérés

susták – 12 dénár értékű
váltópénz: hatos, hatkrajcá-
ros
svecus – svéd

szabadosan – gátlástalanul
szakállas – öblös szájú, a cső
végén lehajló nyúlvánnyal
megtámasztott löfegyver
százemberek – a városi nagy-
tanács tagjai
szemjenek – román fejedel-
mi zsoldos katonák
Szent Antal napja – jún. 13.
Szent György napja – ápr.
24.
Szent István napja – aug. 20.
Szent Jakab hava – júl.
Szent János-nap – jún. 24.
Szent Márton napja – nov.
11.
Szent Mihály-nap – szept. 29.
Szent Miklós pénze – fog-
lalónak adott összeg, előleg
Szent Péter (vasas) napja –
aug. 1.
szer – az utca vmelyik sora,
a falu vmelyik része
szerdár – török fővezér
szodomia – állatokkal üzőtt
fajtalanság
szuszék – gabonás- v. lisztes-
láda
tábla fiai – a diéta (ország-
gyűlés) felső táblájának
tagjai
táblához járul – szavazásra
összeül
takarodás – takarmánybe-
gyűjtés
tallér – pénznem: 2 rénes
forint, 40 garas, 120 kraj-
cár, 240 dénár
tarack – rövid csövű ágyú
tarasz 1. tarack
teczin – pezsgószín
teczin-öv – tescheni öv
teneál – bizonyít
tengeri disznó – barna del-
fin

tenor – szöveg, értelem
terminus – határnap, gyűlés
ideje
testamentum – végrendelet
testimonium – bizonyság-
tétel, bizonyíték
testis – tanú
tihaja – titkár (török)
tituli sine vitulis – jövede-
lem nélküli üres címek
tized – itt: területi közigaz-
gatási egység
tonna – hordó
tracta – tárgyalás
tractál – tárgyal, vendégül
lát
tribut(um) – adó
triumfál – győzedelmeskedik
triumfus, triumphus – győ-
zelem
trupp – csapat
tumultuaria insurrectio 1. tu-
multus
tumultus – zendülés, várat-
lan felkelés, lázadás
türkez, türkiz – világoskék
v. zöldeskék féldrágakő
ultimarie – utolsóként, vég-
tére is
uncia – súlymérték: 2 lat (a
font 1/16 része)
universaliter – általános-
ságban, egyetemlegesen
urgeál – eröltet, sürget, fel-
hánytorgat
usus – szokás, gyakorlat
ut dicitur – amint mondják
ut refertur – amint mondják
utrum – kérdőív
ut supra, ut superius – mint
feljebb
üszögében van – munkában
van, nincs kész állapotban
veneke – venyige
vénség 1. százemberek
via juris – törvényesen
vicecolonellus – alezredes

viceprófosz – helyettes börtönfelügyelő
vizitálás – megvizsgálás, látogatás
vocatio – hivatás
voks – szavazat
vonásigazítás – adókirovás

vonásigazító urak – az adókirovást végző tisztségviselők

zoltat – katona
zuhatar – szélvész, zivatar

zsákba öltözik – durva szövetű vezeklőruhát ölt